

Anne Kalmarin lakialoite geenitekniikkalain 21 c §:n muuttamisesta

(Tiedot 12.10.2007 tasalla)

LA 67/2007 vp - [Anne Kalmari /kesk ym.](#)

Laki geenitekniikkalain 21 c §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa esitetään täydennettäväksi lakia geenitekniikkalain muuttamisesta siten, että kuluttaja voisi tietää pakkausmerkintöjen perusteella, onko kotieläintuotteen tuotantoketjussa eläinten ruokintaan käytetty geenimuunneltua rehua.

PERUSTELUT

Tällä hetkellä kotieläintuotteiden tuotantoketjussa käytettyä muuntogeenisiä ainesosia sisältävää rehua ei EU-lainsäädännön mukaan tarvitse ilmoittaa liha-, maitovalmiste- tai kananmunapakkauksissa.

Geenitekniikkaa ei voi pitää tavanomaisen kasvinjalostuksen jatkeena, koska siinä liikutaan lajirajojen yli. Geenimuuntelun terveysvaikutuksia ovat tutkineet lähinnä ne tahot, jotka itse tuotteitakin ovat valmistaneet. Geenimuunnellut kasvit eivät ole kiistattomasti turvallisia, vaan on myös tutkijoita, jotka varoittavat geenimuuntelun vaaroista ympäristölle ja ihmiselle. Geenit saattavat viedä mukanaan muutakin informaatiota kuin toivottuja ominaisuuksia. Vaikutukset saattavat näkyä vasta pitkällä aikavälillä.

Kuluttajan mahdollisuus tiedonsaantiin elintarvikkeen tuotantotavoista on keskeinen elintarvikeketjun läpinäkyvyysperiaate. Kuluttajalla pitää olla mahdollisuus ostopäätöksillään ottaa kantaa muuntogeenisten kasvien viljelyyn, vaikka muuntogeenistä ainesta olisi käytetty tuotteessa ainoastaan välillisesti. Vain pakollinen pakkausmerkintä varmistaa kuluttajan tiedonsaannin.

On ensiarvoisen tärkeää, että kuluttaja voi tehdä itse valintansa siitä, käyttääkö hän geenimuunneltua tuotetta vai ei. Samoin hänellä tulee olla oikeus tietää, onko tuotantoketjussa käytetty geenimuuntelua. Avoimuusperiaatteen mukaisesti tämän tulee selvitä pakkausmerkinnöistä.

Monissa EU-maissa keskustellaan merkinnän ulottamisesta geenimuunnellulla rehulla kasvatettujen eläinten tuotteisiin. Asiasta keskusteltiin myös laajasti EU-parlamentissa asetuksen 1829/2003 säätämisen yhteydessä. Yli miljoona EU-kansalaista on allekirjoittanut adressin, jossa vaaditaan merkintöjä myös eläinkunnan tuotteisiin. Ko. asetuksen jakson 2 soveltamisala artiklassa 12 ei sisällä rehuja, minkä vuoksi rehujen merkintä voidaan säätää kansallisesti.

Hallitusohjelman mukaan käynnistetään suomalaisen ruoan edistämisohjelma, jonka tavoitteena on ruoan arvostuksen kohottaminen, laadun kehittäminen, ravitsemuskäyttäytymisen ohjaaminen sekä luomu- ja lähiruoan edistäminen. Hallitusohjelmassa suomalaisen, terveellisen ja turvallisen, ruoan vientiä edistetään. Tuotantotavoista kertovilla pakkausmerkinnöillä voidaan edesauttaa hallitusohjelman tavoitteiden toteutumista.

Useat järjestöt, mm. MTK, Maa- ja kotitalousnaisten Keskus, Suomen Keittiömestarit ja Luomuliitto, ovat vaatineet merkinnän ulottamista geenimuunnellulla rehulla ruokittujen eläinten tuotteisiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

geenitekniikkalain 21 c §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 17 päivänä maaliskuuta 1995 annetun geenitekniikkalain ([377/1995](#)) 21 c §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 847/2004, seuraavasti:

21 c § *Merkinnät*

Muuntogeenisten tuotteiden ja tuotteiden, joiden elinkaaren aikana on käytetty muuntogeenisiä organismeja, markkinoille saattamisen kaikissa vaiheissa pakkausmerkinnässä tai tuotteen mukana olevassa asiakirjassa on oltava maininta "Tämä tuote sisältää muuntogeenisiä organismeja tai raaka-aineen tuotantoon on käytetty geenimuunneltua rehua", jollei muualla toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Helsingissä 21 päivänä syyskuuta 2007

Anne Kalmari /kesk
Pertti Hemmilä /kok
Heidi Hautala /vihr
Christina Gestrin /r
Reijo Laitinen /sd
Merja Kyllönen /vas
Timo Soini /ps
Toimi Kankaanniemi /kd
Janne Seurujärvi /kesk
Hannakaisa Heikkinen /kesk
Paula Sihto /kesk
Markku Rossi /kesk
Tuomo Puumala /kesk
Elsi Katainen /kesk
Timo Korhonen /kesk
Markku Pakkanen /kesk
Mikko Alatalo /kesk
Tapani Tölli /kesk
Susanna Haapoja /kesk
Hannu Hoskonen /kesk
Tuomo Hänninen /kesk
Lauri Oinonen /kesk
Klaus Pentti /kesk
Pertti Salovaara /kesk
Kimmo Tiilikainen /kesk
Esko Ahonen /kesk
Mirja Vehkaperä /kesk
Esko Kiviranta /kesk
Eero Reijonen /kesk
Hannes Manninen /kesk
Kyösti Karjula /kesk
Markku Uusipaavalniemi /kesk
Aila Paloniemi /kesk
Antti Kaikkonen /kesk
Markku Laukkanen /kesk

Antti Rantakangas /kesk
Oiva Kaltiokumpu /kesk
Juha Mieto /kesk
Risto Autio /kesk
Timo Kaunisto /kesk
Merikukka Forsius /vihr
Heli Järvinen /vihr
Outi Alanko-Kahiluoto /vihr
Johanna Karimäki /vihr
Erkki Pulliainen /vihr
Kirsi Ojansuu /vihr
Pekka Haavisto /vihr
Janina Andersson /vihr
Jyrki Kasvi /vihr
Anni Sinnemäki /vihr
Ville Niinistö /vihr
Oras Tynkkynen /vihr
Christina Gestrin /r
Mikaela Nylander /r
Ulla-Maj Wideroos /r
Håkan Nordman /r
Pentti Oinonen /ps
Raimo Vistbacka /ps
Pirkko Ruohonen-Lerner /ps
Pertti Virtanen /ps
Kari Kärkkäinen /kd
Leena Rauhala /kd
Tarja Tallqvist /kd
Päivi Räsänen /kd
Sari Palm /kd
Bjarne Kallis /kd
Henna Virkkunen /kok
Petteri Orpo /kok
Petri Salo /kok
Eero Akaan-Penttilä /kok
Pertti Salolainen /kok
Jouko Laxell /kok
Arto Satonen /kok
Reijo Paajanen /kok
Lenita Toivakka /kok
Timo Heinonen /kok
Pauliina Viitamies /sd
Merja Kuusisto /sd
Katja Taimela /sd
Sirpa Paatero /sd
Esa Lahtela /sd
Liisa Jaakonsaari /sd
Rakel Hiltunen /sd
Tuula Peltonen /sd
Krista Kiuru /sd
Johanna Ojala-Niemelä /sd
Tommy Tabermann /sd
Ilkka Kantola /sd
Marko Asell /sd
Päivi Lipponen /sd
Pentti Tiusanen /vas
Jyrki Yrttiaho /vas
Minna Sirnö /vas
Matti Kangas /vas
Unto Valpas /vas
Markus Mustajärvi /vas
Matti Kauppila /vas
Veijo Puhjo /vas
Annika Lapintie /vas
Claes Andersson /vas
Jaakko Laakso /vas
Esko-Juhani Tennilä /vas

Paavo Arhinmäki /vas
Mikko Kuoppa /vas

[Huom! Christina Gestrin on innostunut allekirjoittamaan kahteen kertaan. Onko muita?]

Lähetekeskustelu ek täysistunnossa 10.10.2007

PTK 62/2007 vp

62. KESKIVIIKKONA 10. LOKAKUUTA 2007 kello 15

Puhetta johti ensimmäinen varapuhemies Seppo Kääriäinen.

Nimenuoto

Nimenuudossa merkittiin täysistunnosta poissa oleviksi seuraavat 20 edustajaa:

Maarit Feldt-Ranta /sd

Jukka Gustafsson /sd

Juha Hakola /kok

Heidi Hautala /vihr

Sinikka Hurskainen /sd

Ilkka Kanerva /kok

Jyrki Kasvi /vihr

Kimmo Kiljunen /sd

Katri Komi /kesk

Kari Kärkkäinen /kd

Jaakko Laakso /vas

Paula Lehtomäki /kesk

Tuija Nurmi /kok

Petri Salo /kok

Satu Taiveaho /sd

Esko-Juhani Tennilä /vas

Kimmo Tiilikainen /kesk

Erkki Tuomioja /sd

Ilkka Viljanen /kok

Tuula Väättäinen /sd

Nimenuudon jälkeen ilmoittautui seuraava edustaja:

Jukka Gustafsson /sd

4) Laki geenitekniikkalain 21 c §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite [LA 67/2007 vp](#) (Anne Kalmari /kesk ym.)

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu

Päätökset

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksyttiin ja asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu otettu alle:

Anne Kalmari /kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luulen tai ainakin toivon, että meillä monilla on jokin liikkeelle paneva voima, tavoite, mikä on saanut lähtemään kansanedustajaksi. Minun eräs missioni on viedä maataloutta kotimaassa ja miksei myös rajojen ulkopuolella siihen suuntaan, että muistaisimme agribisneksen ohella myös varjella luontoa.

Hyvät edustajat, ruoka laitetaan oman kehomme sisään, ja jos arvostamme itseämme, ei ole samantekevää, mitä sinne laitamme. Eihän mitään muutakaan tuotetta osteta pelkän hinnan vaan ominaisuuksien perusteella. Kun te ostate auton, olisi siinä hyvä olla lukkiutumattomat jarrut ja turvatyyny ettekä vain totea, että olipa hyvä auto, kun oli niin halpa.

Elintarviketurvallisuus ei ole itseäänselvyys vaan monien eri tahojen pitkäjänteisen työn tulos. Oleellista on se, että kuluttajat voivat tietää tuotantotavoista, niin että he voivat vaikuttaa ostopäätöksillään. Niinpä olen, hyvät kollegat, tehnyt lakialoitteen geenimuunnellulla rehulla tuotetun kotieläintuotteen merkitsemisestä.

Tällä hetkellä kotieläintuotteiden tuotantoketjussa käytettyä muuntogeenisiä ainesosia sisältävää rehua ei EU-lainsäädännön mukaan tarvitse ilmoittaa liha-, maitovalmiste tai kananmunapakkauksissa. Geeniteknikkaa ei voi pitää tavanomaisen kasvinjalostuksen jatkeena, koska siinä liikutaan lajirajojen yli. 3 miljardin vuoden evoluution aikaansaama luonnonjärjestys voidaan mitätöidä siirtämällä geenejä vaikkapa eläimestä kasviin.

Geenimuuntelun terveysvaikutuksia ovat tutkineet lähinnä ne tahot, jotka itse tuotteitakin ovat valmistaneet. Jopa tutkimuksen menetelmät voivat olla kyseenalaisia. Esimerkiksi normaalit kertamäärät nautojen gmo-kasvuhormonilla ovat 47-kertaisia tutkittuihin käyttömääriin verrattuna. Markkinoilta on jouduttu vetämään muun muassa geenimuuntelun avulla tuotettu unilääke. Samalla kun bakteerikanta tuotti toivottua L-tryptofaania, se tuotti myös ei-toivottuja epäpuhtauksia, jotka aiheuttavat lihasvaurioita ja jopa kuolemantapauksia. Geenimuunnellut kasvit eivät ole kiistattomasti turvallisia, vaan on myös tutkijoita, jotka varoittavat geenimuuntelun vaaroista ympäristölle ja ihmiselle. Geenit saattavat viedä mukanaan muutakin informaatiota kuin toivottuja ominaisuuksia. Itse tekniikkaan kohdistuu monia riskitekijöitä alkaen spliseosomien toiminnasta rna:n uudelleensilmukoinnissa, mukana kulkevista lisämolekyyleistä laskostumisen ongelmiin, dna:n epävakauteen, antibiootiresistenssiin ja horisontaaliseen geeninsiirtymään. Vaikutukset saattavat näkyä vasta pitkällä aikavälillä.

Kuluttajan mahdollisuus tiedonsaantiin elintarvikkeen tuotantotavoista on keskeinen elintarvikeketjun läpinäkyvyysperiaate. Kuluttajalla pitää olla mahdollisuus ostopäätöksillään ottaa kantaa muuntogeenisten kasvien viljelyyn, vaikka muuntogeenistä ainesta olisi käytetty tuotteessa ainoastaan välillisesti. Vain pakollinen pakkausmerkintä varmistaa kuluttajan tiedonsaannin. Olivatpa ostopäätöksen perusteet mitkä tahansa, ovat ne yhtä hyväksyttäviä. Joku voi tehdä päätöksensä eettisestä, vakaumuksellisesta, ympäristöön liittyvästä tai vaikkapa hinta- tai tunnesyystä.

Monissa EU-maissa keskustellaan merkinnän ulottamisesta geenimuunnellulla rehulla kasvatettujen eläinten tuotteisiin. Yli miljoona EU-kansalaista on allekirjoittanut adressin, jossa vaaditaan merkintöjä myös eläinkunnan tuotteisiin. Merkintöjä koskeva EU-asetus ei sisällä rehua, mistä johtuen rehujen merkintä voidaan mielestäni säätää kansallisesti ja useiden lakimiesten mielestä myös. Ajattelen, että mikä ei ole kiellettyä, on sallittua. Tiedän, että merkintävaatimus on vähintäänkin haasteellista, koska tiedonsaantia voidaan pitää kilpailun esteenä. Minusta on suorastaan - anteeksi, kun käytän tätä sanaa - sairasta, jos vapaakauppa pyrkii siihen, että tuotteiden liikkuvuus täytyy olla taattu mutta informaation saanti tuotantotavoista halutaan estää. Eihän se voi olla niin, että ylikansalliset jättiyhtiöt käärivät voitot mutta riskit ovat kaikkien yhteiset. Yhdysvalloissa ollaan jo niin pitkällä, että on kiellettyä ilmoittaa maitopurkeissa, jos meijerin tuottajat eivät käytä gm-kasvuhormonia. Se voisi olla perusteeton kilpailuetu.

Meitä on usutettu esimerkiksi tilatukilain keskustelussa nousemaan EU:ta vastaan maataloustukien menetyksen uhalla. Mielestäni tässä on paikka osoittaa omaa tahtoa ja viedä koko EU:n gmo-merkintälinjaa meidän haluamaamme suuntaan. Pekkarisen työryhmän ja ministeri Anttilan rohkeudesta hyötyjinä olisi eurooppalainen kuluttaja.

Hallitusohjelman mukaan käynnistetään suomalaisen ruuan edistämishjelma, jonka tavoitteena on muun muassa ruuan arvostuksen kohottaminen, laadun kehittäminen sekä luomu- ja lähiruuan edistäminen. Terveellisen ja turvallisen ruuan vientiä edistetään. Tuotantotavoista kertovilla pakkausmerkinnöillä voidaan tukea hallitusohjelman tavoitteita. Mitkä markkinat meillä olisi kansainvälisestikin seuraavan gmo-kriisin sattuessa, kun meillä olisi selkeästi erillään olevat geenimuuntelusta vapaat alueet? Joku voi ajatella, että pelottelen. Mielestäni ei ole nimenomaan pelottelua ennakoita riskejä ja pohtia asioita etukäteen eikä vain ajautua.

Poliitikkoina meidän tulee antaa ihmisille tieto ja valinnanvapaus, niin ettei tarvitse sitten olla hysteerinen jälkikäteen. Niille, jotka sanovat, että ei välitöntä vaaraa ole, huomautan, että silloinkaan ei ole löydetty välitöntä vaaraa, kun märehitjoiden rehuihin on lisätty lihaluurehujauhona toista märehitjää. Ihmisen viisauden ansiosta saatiin aikaan bse. Valkuaisaineen piti hajota suolistossa eikä imeytyä, mutta niin vain peilikuvaproni aiheuttaa hermostovaurioita ihmisille. Luonto näyttää kyllä voimansa, kun se onohdetaan. Useat järjestöt ovat vaatineet merkinnän ulottamista geenimuunnellulla rehulla ruokittujen eläinten tuotteisiin. Helsingin Sanomien kyselyn mukaan 90 prosenttia kuluttajista halusi gmo-merkinnät myös kotieläintuotteisiin.

Politiikka ei saa olla pelkkä markkinatalouden jatke. Suuryhtiöillä puhuu raha. Ensisijainen tarkoitus esimerkiksi gm-jalostaja Monsantoilla on tuottaa kasveja, jotka pystyvät sietämään omia rikkakasvihävitteitä. Aikaisemmin siemenkauppa oli pääosin pienehköjen perheyhtiöiden hallinnassa. Nykyään maailman siemenkauppa on keskittynyt parillekymmenelle suuryhtiölle, jotka usein valmistavat myös kasvinsuojeluaineita ja pestisidejä. Maailman ravinnontuotanto on luisumassa näiden ylikansallisten yhtiöiden hallintaan, jolloin voitontavoittelu ajaa ruuantuotannossa muiden päämäärien ohi. Jätit pitävät gm-tuotteitaan turvallisina. Eri puolilta maailmaa kuuluu kuitenkin varoittavia lausuntoja. Muun muassa Malatesta Italiasta on huomannut eläinkokeissa gm-ruokavaliolla ruokittujen eläinten suolistossa ja sisäelimissä muutoksia, norjalaiset Traavik ja Dahl huomasivat kukkakaalimosaiikkiviruksen aiheuttavan solumuuroksia ihmisoluihin, ranskalainen biokemisti Gilles-Eric Seralin on tutkinut glyfosaatin vaikutuksia ihmisen istukan soluihin. Alhaiset

annoksetkin vaikuttivat myrkyllisesti, ja vielä pienemmät aiheuttivat hormonihäiriöitä. Voi tietysti olla, että maapallomme kaipaisikin hedelmättömyyttä ylikansoituksen estämiseksi, mutta yksilön kannalta vaikutukset voivat olla surullisia.

Lounaisfarmi aloitti gm-soijan tuonnin kotieläinten rehuksi. Tuontiratkaisu on tehty hinnan takia. Rehuteollisuus säästää noin 5 miljoonaa euroa. Tämä on sinänsä merkityksellinen hintaero heikosti kannattavalla kotieläinsektorilla, mutta se asettuu mittasuhteisiin, kun sitä verrataan bse:n tuomiin lisäkustannuksiin. Bse:n kustannuksiin käytämme maa- ja metsätalousministeriön arvion mukaan lähes 59 miljoonaa euroa vuodessa. Myös lampaanlihan suomalaistuotannon kannattavuus hävisi käytännössä riskimateriaalin erottamisen kustannuksien vuoksi.

En vastusta geenitutkimusta. Itse asiassa itsekin kasvinjalostusta opiskelleena olen sitä mieltä, että kun näemme muutoksen, olisi voimavaroja voitava kohdentaa juuri puolueettomaan gmo-tutkimukseen. Vastustan sitä, että luonto ja tietämättömät kuluttajat joutuvat toimimaan koekaniineina. Enää ei edes suomalaista joutsenlipputuotetta ostaessaan äiti voi tietää, ostaako lapselleen gmo-vapaata elintarviketta. Vähintä kuluttajia kohtaan on, että pakotamme lakisääteisesti valmistajat merkitsemään pakkauksiin gm-rehun käytön ja autamme luomaan läpinäkyvän ketjun. Emmehän pilaa jälkipolvilta mahdollisuutta puhtaaseen ruokaan, vaikka muut maat sen tekisivät?

Arvoisa puhemies! Hyvä kollega, on kyse sinun, minun ja meidän lastemme ruuasta. Kiitän tähänastisesta yhteistyöstä. Toivotan turvallisia ruokahetkiä.

Erkki Pulliainen /vihr: Arvoisa puhemies! Kaikkeen siihen, mitä ed. Kalmari sanoi, voi lämpimästi yhtyä. Muutamia näkökohtia tähän keskusteluun.

Ensinnäkin pohjimmaltaanhan on kysymys varovaisuusperiaatteesta. Siis jos on olemassa epäilystäkään siihen suuntaan, että elintarvike voi olla joko myrkyllinen tai ongelmallinen, aiheuttaa syöjissään kielteisiä reaktioita, niin siihen täytyy suhtautua kriittisesti. Yksilöllä pitää olla mahdollisuus tietää, mitä hän suuhunsa panee, mitä hän kaupasta ostaa, ja kuluttajansuojelun perusteet jo vaativat tätä. Siis siinä katsannossa tämä lakialoite on hyvä, tarpeellinen juuri tässä tilanteessa, missä ollaan.

Tässä, arvoisa puhemies, on hyvin merkittävä yksityiskohta noin lainsäädäntöteknisesti. Minä toivon edelleen, että tässäkin eduskunnassa noudatetaan puhemies Ilkka Suomisen sääntöä, joka tarkoittaa sitä, että kun lakialoitteessa on vähintään sata asiaankuuluvaa allekirjoitusta, niin lakialoite otetaan valiokunnassa käsittelyyn. Sehän ei tarkoita välttämättömästi sitä, että se hyväksytään sellaisenaan, mutta se merkitsee sitä, että eduskunnan isoon saliin saatetaan mietintö, jossa on johtopäätös tämän lakialoitteen käsittelyn osalta. Minä toivon hartaasti, että heti, kun maa- ja metsätalousvaliokunnan aikataulu sen sallii - tälle syksyllehan on paljon olemassa käsiteltävää, kiireellistä kuulemma tulee tällä viikolla lisää - niin tämä lakialoite otetaan heti ensimmäisenä käsittelyyn juuri tällä Suomisen säännöllä.

Sitten, arvoisa puhemies, tästä itse sisällöstä. Tässähän lähtökohtaisesti on kysymys maailmanlaajuisesti soijan, maissin ja rapsin geenimuunnelluista lajikkeista, ja lisäksi tähän perheeseen kuuluu puuvilla, mutta sitä nyt ei kukaan rupea syömään. Aika jännittävää on, että ne sovellukset, jotka on saatu aikaiseksi, eivät kuitenkaan kovin hätkähdyttäviä ole, siis niin kuin aikaansaannoksena, kun ottaa huomioon ne eräät kielteiset näkökohdat, jotka kohta tuon esille. Ensimmäinen sovellus, joka on merkittävä ja johonka ed. Kalmarikin viittasi, on rikkakasvihävitteen kestävyys, niin sanotut roundup ready -lajikkeet. Se on siis yksi. Toinen on sitten oma hyönteistuhonaineen tuotanto tässä geenimuunnellussa kasvissa. Kysymyksessä ovat silloin bt-toksiinin tuotannon sisältävät lajikkeet.

Silloin kun aikoinaan tämä koko homma tuli esille, olin silloinkin tässä kuvassa jollakin tavalla kansalaisena ja sivustatutkijana katsomassa, mistä on kysymys. Kysymys oli bt-toksiinin tuottamisesta maississa maissikoisaa vastaan. Monsanto tutkija väitti, että on keksitty se, kun bt-toksiinia tuotetaan bakteerissa, että se bt-toksiini maissin tuottamana on spesifinen siihen maissikoisaan. Se tappaa vaan sen maissikoisan ja vielä oikealla määrällä sitä toksiinia elikkä myrkyä.

No, nyt sitten, kun on tätä kokemusta vähän enemmän karttunut, on havaittakin, että ne tuotannot siellä kasvissa ovat vaihtelultaan jopa 50-kertaiset, ja tämä tuotti muun muassa sen, että siinä maissikasvin ympärillä maaperässä havaittiin sitä bt-toksiinia. Elikkä se tuotantovaihtelu on niin merkittävä, että se tuottaa tämänkin laatuksia tuloksia.

Edelleen on havaittu, että luonnon bakteerien tuottama bt-toksiini, myrky voi olla laadultaan jossain määrin erilainen kuin gm-kasvissa tuotettu, sen kasvin tuottama bt-toksiinimyrky. No, tämänhän on jo iso asia, koska siinä pitäisi silloin se laatu tutkia perusteellisesti. Edelleen on havaittu, että tämä bt-toksiini rikastuu ravintoketjuissa, ja sen ravintoketjun huipullahan on ihminen. Elikkä siis sillä tavalla se, mitä ed. Kalmari täällä äsken totesi, tulee aivan erityiseen merkitykseen. Siis ainakin täytyy tietää, mitä kituksiini laitan, jos näin asian ilmaisisi.

Se, mikä tässä on ongelmallista, on se, että kun kemikaalipuolella vaaditaan vähintään kaksi vuotta kestäneitä tutkimuksia, että se kemikaali tulee eräällä tavalla hyväksytyksi, niin tietävästi yksikään näistä tutkimuksista, joita on

käytetty näitten käyttöhyväksyntöjen perusteena, ei ole kestänyt kahta vuotta. Elikkä siis toisin sanoen siinäkin suhteessa ed. Kalmari oli puheenvuorossaan aivan oikeassa: ihminen on se koekaniini, ja se nyt on pikkusen brutaali menettely.

Edelleen tähän sisältyy yksi hyvin merkittävä ongelma, ja se on se, mitenkä selitetään se, että kun näitä kemoja ei ole viety julkisesti virallisesti rekisteröitynä Japaniin ja Uuteen-Seelantiin, saarivaltioihin, niin siellä luonnossa on näitä kemoja. Siis toisin sanoen tämä kuvaa hyvin sitä, onko ylipäätään tämä homma hallinnassa vai ei. Mikä merkitys tällä on? Sillä on se merkitys, että kun kemoja ei hyväksytä luomutuotannossa, niin luomutuotanto tavallaan tehdään mahdolltomaksi elikkä se pudotetaan tuotantomuotona pois kokonaan. Ja kaikkein kiusallisinta on se, että jos luomutuottajan tuotteista löytyy kemoja, niin eihän voi mitään muuta - jos Monsanto haluaa tai joku muu näistä mainituista paristakymmenestä firmasta haluaa nostaa syytteen - kuin että sakot tulee että rapsahtaa, elikkä siis toisin sanoen tässä liikutaan hyvin mielenkiintoisella alueella kansainvälisessä kaupassa.

Sitten se yleinen väitehän, jolla tätä koko hommaa perustellaan, on se, että nämä proteeiinit hajoavat syöjänsä ruuansulatuskanavassa. Se on vaan kiusallista, että esimerkiksi allergeenit syntyvät juuri sillä tavalla, että ne proteeiinit eivät hajoakaan siellä ruuansulatuskanavassa, elikkä siis toisin sanoen siitä tulee se ongelma. Prionit on ihan oma juttunsa, Creutzfeld-Jakobin tauti ja bse:t, hullun lehmän taudit, jnp. Elikkä siis toisin sanoen, tässä se yleinen ravitsemusfysiologinen mekanismi niin kuin itse asiassa vertailututkimuksin tuhoaa sen mahdollisuuden, ja äidin syömän ruuan proteeiinit ja allergeenit voivat siirtyä sekä rintamaitoon että sikiöön. Tämä on tieteellisesti todistettu.

Siis kokonaisuutena on kysymys varovaisuusperiaatteesta ja kuluttajan oikeudesta tietää, mitä hän ostaa, mitä hän syö. Tämä lakialoite pitää saada tavalla tai toisella osaksi Suomen lainsäädäntöä.

Pentti Tiusanen /vas: Arvoisa puhemies! Onnittelut ed. Anne Kalmarille jalkatyöstä. Tiedän, mitä merkitsee yli sadan kansanedustajan nimen hankkiminen. Se vaatii aktiivisuutta. Tosin tässä on varmasti käytetty hiukan kollegiaalista apua myös. Ehkä ette itse ihan jokaista nimeä ole käynyt pyytämässä.

Esittelitte tärkeän aloitteen erinomaisesti. Tässähän on kysymys nimenomaan siitä, että kuluttaja voi toteuttaa eettisiä periaatteitaan ja hänellä on oikeus tietää, ettei hänen ostamansa tuotteen valmistuksessa taikka nimenomaan myös tämän ravintoketjun varhaisimmassa vaiheessa ole käytetty geenimuunneltuja tuotteita. Ed. Kalmari jo viittasi tähän tieteellisen puolen epävarmuuteen. Itse haluaisin lähteä ihan siitä, että ei ole aihetta tiedeuskoon, sokeaan uskomiseen tieteseen, meillä on täällä ainakin yksi professori paikalla, eli tässä tapauksessa uskomiseen siihen, että geeniteknikka ja geenimanipuloidut tai geenimuunnellut tuotteet olisivat aivan vaarattomia terveyden ja ympäristönsuojelun näkökulmasta. Tämä on niin uutta tekniikkaa ja geenien tutkiminen ja dna:n selvittäminen on niin paljon kesken. Voidaan katsoa, että ihmisen kohdalla se etenee kaikkein nopeimmin. Tietysti banaanikärpäksillä, monilla muilla lajeilla tuo dna on tarkemminkin selvitetty aivan geenikohtaisestikin, mutta tähän koko dna-ideaan ja geenisekventtien, dna-pätkien sekventtien ideaan liittyy se, että siellä on sammuneita geenejä, siellä on geenien interaktioita, siellä on ohjaavia geenejä. Siis me emme todella tunne ihmisellä tai elämässä yleensääkään koko dna:n toimintaideaa, sitä, mitä se geeni tosiasiaassa merkitsee, kun se on jonkun toisen geenin läheisyydessä. Ja kun tämä geeni tai geenisekvenssi, niin kuin aloitteessa todetaan, siirretään toisesta lajista toiseen lajiin, niin silloin tämä kysymysmerkki kasvaa lopputuloksen kannalta yhä enemmän. Tiede on hyvä ja geeniteknikkaa on tärkeätä tukea, mutta niin kun täällä sekä edustajat Kalmari että Pulliainen totesivat, nautojen niin sanotun spongiformisen eli sienien kaltaisen enkefaliitin eli aivotulehduksen aiheutti se, että naudoille, jotka tunnetusti ovat kasvissyöjiä, syötettiin eläinvalkuaista. Tuloksena oli sitten tämä prioneista johtuva sairaus, josta käytetään englanninkielistä lyhennystä bse. Nautojen aivot muuttuivat sienemuotoiseksi, ne pehmenivät, ne olivat niin kuin pesusieni. No, emme me nyt usko, että ihmisen aivot tässä muuttuisivat pesusieneksi, mutta aivoista puheen ollen on hyvä myös tähän tiedeuskontoon viitata muistaa se, että lobotomia on saanut Nobelin palkinnon 30-luvulla, ja nykyään taas lobotomia on enemmänkin aivojen tärvelymiseen ja ihmisen minuuden muuttumiseen johtava toimenpide, jos se suoritetaan jollekulle. Näin ollen tämä varovaisuus, mihinkä ed. Pulliainen hyvin viittasi, on erittäin tärkeä asia. Ja jos ei muuta, niin juuri se, että on tärkeätä tietää, mitä suuhunsa panee, mikä sen lähtökohta on. Tässä mielessä on hyvä vielä palata EU:hun. Itse kuulun niihin, jotka uskovat, että Euroopan unioni kuitenkin on tätä varovaisuusperiaatetta yrittänyt pitää esillä. Tosin siellä tämä kauppapuoli painaa kovasti päälle. Meillä on Rotterdamin sopimus, joka kuitenkin asettaa sekä ympäristöturvallisuuden ja terveyden vähintään samalle tasolle kuin kaupallisen vapauden eli tavaroiden vapaan liikkumisen, ja näiden välistä arvoasteikkoa, kumpi on tärkeämpi, punnitaan tietysti ja tullaan punnitsemaan. Mutta edelleen tämä EU-alue on enemmän gmo-vapaata kuin Yhdysvallat tai jokin muu alue täällä planeetalla. Mutta joka tapauksessa paine nimenomaan, niin kuin täällä viitattiin, kehitysmaiden, Intian suuntaan on ollut kova. Se on monilla tuotantoaloilla maataloudessa voittanut alkuperäiset lajikkeet sillä tavalla köyhdyttäen myös diversiteettiä, monimuotoisuutta. Mutta kuten ed. Kalmari totesi, niin maa- ja metsätalousvaliokunta kuin ehkä maa- ja metsätalousministeriö ja ministeri Anttila voisivat tässä olla aktiivisia EU:n suuntaan, itse ainakin näin toivon, ja hallitus voisi tuoda oman lakiesityksensä tässä asiassa. Ja kun meillä on paikalla täällä arvoisa ministeri Pekkarinen, jonka tarmo ja aktiivisuus vastaavat vähintään yhtä ydinvoimalaa - ja onkin esitetty, että hän voisi henkilökohtaisesti korvata ehkä kuudennen ydinvoimalan - niin jos ministeri Pekkarinen vielä tukisi ministeri Anttilaa tässä asiassa, niin uskon, että me voisimme edetä Suomessa tässä asiassa, niin kuin ed. Kalmari todella hyvässä lakialoitteessaan esittää.

Kauppa- ja teollisuusministeri Mauri Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Minua on pitkään ihmetyttänyt muuan asioiden välinen erilainen tulkinta.

Minua on aina ihmetyttänyt se, kuinka oikein on mahdollista, että vaikkapa jossain Baijerissa Saksan kansalainen, joka on ympäristötietoinen, voi vaatia tietoonsa, minkälaisessa metsässä on kasvanut se puu, josta on tehty vessapaperi, jolla hän toimittaa sitten eräät tärkeät toiminnot. Ja periaatteessa tiukan paikan tullen hän pystyy tämän vaateensa kanssa vaikuttamaan markkinoilla aika paljon siihen, miten esimerkiksi Suomessa metsätaloudessa tiettyjä asioita hoidetaan.

Kun tämä on suurin piirtein näin, minun on ollut aika vaikea ymmärtää, että kuinka voi olla sitten oikein mahdollista, ettei ihminen voisi saada tietoonsa myös kaikkea sitä ja vielä monin verroin tarkemmin, mitä hän tuolta yläpäästä panee alas, suustaan alas. Eikö hänen oikeudestaan saada maksimaalinen tieto siitä, mitä hän syö, pitäisi olla tarkat säädökset EU-laajuisesti, miksei maailmankin laajuisesti.

Yritin tätä jo taannoin aikaisemmin selvittää. Minulle tuotiin rätingit vastaan, mitä EU:ssa on päätetty, mitä tiede on sanonut, mitä tutkijat ovat sanoneet maailmankin laajuisesti, puhumattakaan nyt Amerikoista, jossa tämä on kauan aikaa ollut totta gmo-elintarvikkeissa, ja minulle esiteltiin myös eurooppalaista tutkimusta, avattiin kirjat, ja minulle sanottiin, että näin tämä asia on. Ja rätinkiä sitten vielä siitä vahvistettiin kertomalla, kuinka tämä ja tämä EU-direktiivi silloin ja silloin vuonna 2001 ja kuinka EU-asetus, joka Suomeenkin on otettu sittemmin lainsäädäntöön vuodelta 2003, sanoo näistä asioista Euroopan unionin sisällä tätä ja tätä.

Edelleen omia kokemuksia voisi jatkaa. Sanomalehti Keski-Suomalainen haastatteli joitakin kuukausia sitten minua ja monia muitakin, lähinnä tiedemiehiä, kysymällä, että mitäs mieltä olen, olisiko hyvä, että elintarvikkeissa olisi tällaiset pakolliset pakkausmerkinnät, että kuluttaja tietäisi, onko gmo-raaka-ainetta syötetty eläimelle, josta jalostettuja tuotteita siellä kaupan hyllyssä on. Kerroin siinä just äsken mainittuihin periaatteisiin nojautuen, että olisi se nyt aika kohtuullista, että minä saisin tiedon vähintäänkin vapaaehtoisen merkinnän kautta, mistä on valmistettu se ruoka, jota minä syön.

Samassa lehdessä haastateltiin joukkoa tiedemiehiä, muun muassa Eviran johtajaa Husu-Kalliota, jotka kaikki tyrmäsivät minun ajatukseni. Ei ole olemassa mitään erityistä syytä siihen, että näin pitäisi olla. Ei ole olemassa tieteellistä näyttöä siitä, että tällainen merkintä pitäisi olla olemassa yksityisen kuluttajan terveyden ja hänen kaikkinaisen hyvinvointinsa kannalta. Ei ole olemassa sellaisia perusteita, millä niin pitäisi tehdä.

Arvoisa puhemies! Halusin näillä lähtöasetelmilla kuvata omaa asenteellista suhtautumistani nyt puheena olevaan aloitteeseen, sen ydinajatukseseen, mikä tässä on taustalla, joka mielestäni on ihan hyvä ajatus ja jota sympatiseraan. Nämä kaksi esimerkkiä kertoivat mielestäni selvää kieltä siitä.

Kun vastaan pakkausmerkinnöistä ja tätä puolta olen joutunut käymään läpitem, niin yritän hyvin lyhyesti kuvata sitä todellisuutta, missä suomalainen elintarviketeollisuus ja suomalainen kauppa näissä kysymyksissä kuitenkin pohjimmiltaan ovat. Asetelma on se, että jos muuntogeenistä raaka-ainetta käytetään elintarvikkeen valmistuksessa, sehän pitää tälläkin hetkellä merkitä. Suomessa tällaisia tuotteita ei juuri markkinoilla ole. Asetuksella 1829/2003, jonka valmistelussa eduskunta oli mukana, me annoimme valtuudet silloiselle hallitukselle, ei edelliselle vaan sitä edelliselle, olla viemässä tämä asia läpi. Tuo asetetus hyväksyttiin, ja sen asetuksen mukaan siis silloin, kun näitä muuntogeenisiä raaka-aineita käytetään eläinten rehuna ja siitä eläimestä valmistetaan lihajalosteita tai maitoa, tuo pakko ei enää ole olemassa. Silloin sitä ei ole enää olemassa. Itse asiassa asetetus jopa ihan tarkkaan lähtee siitä, että sellaista oikeutta yksittäisellä jäsenmaalla ei ole, että se voisi vaatia sitä merkittäväksi, ja tämä on ihan yksiselitteinen asia. Perusta sille, että EU päätyi aikanaan tähän, oli maailman laajuinen ja EU:n laajuinen tutkimusten sarja, jota oli käytetty tässä pohjana, ja näihin nojautuen aikanaan päätyivät sitten tähän ratkaisuun, mihin tässä viittasin.

Heinäkuussa 2007 tänä vuonna Italiassa oleva elintarviketurvallisuusvirasto antoi tuoreen, kun oli tämmöistä liikehdintää, mihin täällä ed. Kalmari viittasi, eri puolilla Eurooppaa, antoi tällaisen tieteellisen statementin, jossa se toteaa, että mitään tällaista näyttöä siitä, että liittyisi jotain riskejä, ongelmia, näitten geenimuunneltujen raaka-aineitten käyttöön, tai ihmisen kannalta, silloin kun ne kulkevat eläimen kautta, ei sellaista näyttöä ole. No, vähän huonosti selostin, mutta asian ytimen ymmärsitte varmastikin.

No, EU siis lähtee tästä tällä tavalla. Jos ajatellaan, että Suomi sitten nykynormien mukaan lähtisi liikkeelle ja muuttaisi lainsäädäntöä, ottaisi meille kansalliseen lainsäädäntöön pakolliseksi tällaisen menettelyn, siitä seuraisi, että joutuisimme käymään notifiointi läpitem komissiossa, ja komissio voi estää tällaisen kansallisen järjestelyn aikaansaamisen täällä Suomen oloissa.

Halusin kertoa vaan, miten normisto näissä asioissa kulkee. Te kaikki edustajat tiedättekin tämän, mutta ehkä se oli vielä paikallaan tässä ääneen sanoa. Tämä ei ole kannanotto siihen, miten tämän asian kanssa pitää menetellä, kun täällä on aloite. En puutu siihen sen enempää, tehtäväni on kuitenkin yrittää kuvata varmemmaksi vakuudeksi, mikä tämä asetelma tämän asian suhteen on.

Käsittelemättä nyt enempää tämmöistä pakollista merkintää, niin kun tämä on henkilökohtaisestikin kiinnostanut, niin olemme sitten katselleet pitempään sitä mahdollisuutta, että entäs sitten, jos kuitenkin kansallisessa normistossa tai jos ei kansallisessa normistossa, niin kansallisesti Suomessa voitaisiin eri toimijoiden kesken saada aikaan vapaaehtoinen

järjestelmä, johonka eri osapuolet voisivat sitoutua, ja joka näyttäisi olevan niin uskottava järjestelmä, että sen varaan voitaisiin tällainen vapaaehtoinen merkintäjärjestelmä sitten maahan panna pystyyn.

Tässä tarkoituksessa asetin työryhmän arvioimaan, voimmeko me tällaiseen vapaaehtoiseen menettelyyn täällä mennä. Antaako EU-normisto myötä siihen, että me voisimme vapaaehtoisen järjestelmän ensinnäkin luoda ja jos sellaista vapaaehtoinen järjestelmä voitaisiin luoda, niin onko meillä edellytyksiä rakentaa se järjestelmä aukottomaksi, ja aukottomuus merkitsee sitä, että sen pitää olla kontrolloitavissa jollakin tavalla, että se on ihan totta, että ostaja tietää, että kun kaupan hyllyllä on tuote ja siinä sanotaan jotain, niin se pitää paikkansa. Että kun se kauppa tilaa teollisuudelta, kauppa voi luottaa siihen, että teollisuus puhuu totta, ja että teollisuus ostaessaan sen raaka-aineen viljelijältä tietää, että se on totta, mitä viljelijä siitä sanoo.

Onko rakennettavissa tällainen luottamusketju eri portaitten välille niin, että se luottamusketju on niin vahva, että se ei ole mikään kvasijuttu ja tällainen feikki, joka johtaa ihmisiä harhaan, vaan on ihan kontrolloitavissa oleva järjestelmä, jonka pohjalle tällainen vapaaehtoinen menettely voitaisiin sitten luoda. Tämä työ on paraikaa meneillään, enkä käy ennakoimaan nyt sitä, mikä lopputulos siinä on, mutta pidän kovinkin tai jollakin tavalla mahdollisuuksien rajoissa, että näin voitaisiin menetellä.

Tämä ei ole kovin helppoa, koska esimerkiksi tiedemiehet väittävät, ainakin minulle ovat väittäneet, itse en ole ollenkaan asiantuntija niin kuin monet teistä täällä, että jos on kaksi lihaa, joista toisessa on geenimuunneltua raaka-ainetta ja toisessa ei, tutkija ei pääse selville, että onko tuossa käytetty vai eikö ole käytetty. Että sellaisia edellytyksiä ainakaan tämän päivän tiede ei tunnista, joilla tällainen erottelu voisi olla mahdollista. Tämä vain kuvaa sitä, kuinka niin kuin olennaisesti kysymys on tästä luottamusketjusta ja toimivasta luottamusketjusta ja sen aikaan saamisesta. No, yritys kuitenkin on päällä. Aika näyttää, mitä tässä aikaan saadaan.

Arvoisa puhemies! Kun aika näyttää 15 sekunnin päästä loppuvan, niin halusin esittää tällaisen kuvauksen siitä, miten pakkausmerkinnöistä vastaava viranomaisena, kauppa- ja teollisuusministeriö, arvioi tätä kokonaisuutta ja tätä maailmaa kaiken kaikkina.

Hannakaisa Heikkinen /kesk: Arvoisa herra puhemies! Ed. Kalmarin aloite siitä, että kuluttajan tulee tietää ruokansa alkuperä myös sen suhteen, onko kotieläinten ruokinnassa käytetty geenimuunneltua rehua, on ehdottoman kannatettava. Tieto on aina paras pohja sille, että kuluttaja tekee itse valintansa.

Kuitenkin toivoisin keskustelua myös siitä, että ei myöskään tarpeettomasti peloteltaisi ihmisiä. Bioteknologiasta ja geenimuunnellusta ruuasta olisi myös hyvä puhua hiukan yksityiskohtaisemmin kuin mitä nyt julkisuudessa hyvin yleisellä tasolla tehdään. Esimerkiksi geenien emäsjärjestyksessä voi tapahtua muuntelua myös luonnostaan, vaikkapa mutaatioiden takia. Sinänsä geenimuuntelu ei vielä ole paha tai vaarallinen asia, mutta erityisesti silloin, kun kyseessä on geenien siirtäminen lajista toiseen, täytyy olla huomattavan varovainen, sillä kaikkia seurauksia ei tunneta. Mutta sinänsä on hyvin tärkeää, että geeni- ja bioteknologiaa kehitetään, sillä sen ansiosta meillä voi kohta olla toimivia lääkkeitä erilaisiin syöpiin tai vaikkapa aidsiin.

Matti Kauppila /vas: Arvoisa puhemies! Minusta ministeri Pekkarinen kyllä jo antoi vastauksen tämän lain eteenpäin menolle. Elikä tämä laki ei mene eteenpäin lakimuutoksena, vaan jonakin vapaaehtoisena sopimuksena jossakin.

Mutta minua ihmetyttää se, miten on mahdollista, että tätä vaatimusta elikkä kun tällä hetkellä kotieläintuotteiden tuotantoketjussa käytettyä muuntogeenisiä ainesosia sisältävää rehua ei EU-lainsäädännön mukaan tarvitse ilmoittaa; niin miksi näin olennaista tietoa ei tarvitse ilmoittaa siinä, että meillä elintarviketeollisuus, kaupan ketjuilla on tiukat - en nyt muista ovatko ne abc-sertifikaatteja vai mitä ne ovat - mutta nehan ovat hyvin tiukat kriteerit. Miksi siellä ei näin olennaista tietoa, onko käytetty geenimuunneltua, gmo:ta, jossakin ketjun osassa ja siis alkutuotannossa taikka jossakin välillä?

Huumorina voisin sanoa näin, että tästähän keskusteltiin tässä pari kolme vuotta sitten maa- ja metsätalousvaliokunnassa, niin sen jälkeen eräs korkea virkamies sanoi mulle, että kun näet marinoitua lihaa kaupassa, niin voit epäillä, että siinä jotakin on.

Katja Taimela /sd: Arvoisa puhemies! Erilaisissa tutkimuksissa paljastuu geeniteknologialla olevan ennalta arvaamattomia terveys- ja ympäristövaikutuksia. Geeniteknologian vaikutuksista ei tiedetä tarpeeksi, ja monet haitalliset vaikutukset paljastuvat vasta pitkän ajan kuluttua.

Geenimuuntelun avulla tuotettu ruoka vaikuttaa ihmiseen suoraan ja epäsuoraan. Näin uskallan väittää. Syödessään geenimuunneltua ruokaa ihminen altistuu sen mahdollisesti tuottamille haittavaikutuksille suoraan. Toisaalta geeniteknologian vaikutukset viljelyyn esim. ravinteisiin heijastuvat ympäristöön, muihinkin kasveihin ja eläimiin kuin mihin teknologiaa suoraan suunnataan.

Geeniteknologia on monin paikoin valjastettu kaupallisen voitontavoittelun käyttöön ja eettisistä arvoista tingitään voitontavoittelua maksimoitaessa. Markkinoiden sääntely voi tapahtua vain ja ainoastaan tietoisuutta lisäämällä, toisin sanoen geeniteknologialle voidaan asettaa rajat vain sen myötä, että kuluttajat pääsevät vaikuttamaan markkinoihin omilla ostopäätöksillään. Tämän vuoksi tämä pakkausmerkintä elintarvikkeisiin on hyvinkin kannatettava, ja ed. Kalmarin on aikaansaanut erinomaisen lakialoitteen ja nimenomaan myös juossut siihen monta monta edustajan nimeä.

Kauppa- ja teollisuusministeri Mauri Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä kannattaa pikkasen kuitenkin tarkistaa. Tässä ed. Taimela edellä sanoo, että syödessään geenimuunneltua ruokaa ...

Vielä kertaalleen: Tällä hetkellä on jo pakko merkitä, jos on suoraan niin kuin geenimuunnellusta raaka-aineesta valmistettu ruoka. Se pitää merkitä eikä sellaisia tuotteita minun tietojen mukaan Suomen markkinoilla ole. Mutta jos se geenimuunneltu raaka-aine on ensiksi syötetty siis eläimelle ja sitten siitä eläimestä valmistetaan jotain jalostetta, niin sitä ei ole pakko merkitä eikä sitä pakkoa voi yksittäinen maa vaatia. Siis se on harmonisoitua. Se on annettu se valtuus tässä EU:lle ja EU on harmonisoinut tämän lainsäädännön tällä tavalla tässä asiassa. Näin se menee tämä asia.

Ed. Kauppila, minä unohdin hänen kysymyksensä. Minun täytyy palata hetken päästä, jos, puhemies, sopii.

Timo Kaunisto /kesk: Arvoisa puhemies! Aluksi täytyy sanoa, että kuulun tuon ed. Kalmarin hyvän lakiesityksen allekirjoittajiin. Mutta harkitsin kyllä erittäin pitkään sitä, ja lähinnä harkinta kohdistui siihen, että koin tavallaan sillä tavalla hiukan epäreiluksi, että tämä keskustelu helposti menee tästä merkinnästä ja turvallisuuskysymyksestä sillä tavalla pois, että me ryhdymmekin mollaamaan geeniteknologiaa sinällään tämmöisenä osaamisen lajina, ja siitä tuleekin se pääpuheenaihe.

Minusta siinä tehdään aikamoinen virhe, jos tämän keskustelun lopputulos on se, että geeniteknologia painetaan alas ja sille asetetaan tämmöinen kummallinen varjo päälle. Niin kuin sanoin, se on osa tämmöistä korkean tason osaamista. Minusta suomalaisella elintarviketeollisuudella, lääketeollisuudella, lääketieteellä ei ole varaa jättäytyä sen ulkopuolelle. Mutta siihen liittyy näitä arvokysymyksiä ja tutkimuskysymyksiä hyvin paljon, mitä täällä on erittäin monipuolisesti jo käsitelty. Minusta ehkä se on tämän merkintäaloitteen ja toivottavasti tulevan lainsäädännön tärkein saavutus, että asia tulee keskusteluun ja tarkempaan harkintaan, ja juuri tätä ed. Pulliaisen täällä esille tuomaa varovaisuusperiaatetta hyvin tarkasti puntaroitaisiin ja noudatettaisiin.

No, elintarvikkeiden rehujen osalta on sanottava se, että Suomihan on ollut tällainen tietyllä tavalla onnela tähän asti siinä mielessä, että meillä on elintarvikealan toimijat hyvin pitkälti pidättäytyneet tästä gmo:n käytöstä. Niin kuin täällä todettiin, niin eräät raaka-aineet kuten soija ja maissi ovat näitä tuotteita, joissa tätä gmo:ta jalostuksen muodossa on vahvasti käytetty. Allekirjoitan kaiken sen, mitä on täällä tuotu esille siihen liittyvistä uhkatekijöistä ja myöskin tästä ed. Kalmarin esille tuomasta keskittymisestä tietyille isoille taloille.

Mutta haluaisin muistuttaa myöskin sen, että kyllä geeniteknologialla tuotetaan myöskin ihan sellaisia valkuaisainelähteitä, synteettisiä valkuaisainelähteitä ja näitä aminohappoja, jotka ovat välttämättömiä meidän sika- ja siipikarjatuotannossamme, ja myöskin monet vitamiinivalmisteet on tuotettu osittain gmo:n avulla. Eli sillä tavalla tämä ei ole ihan vierasta myöskään suomalaisessa kotieläintaloudessa.

Tämä keskustelu tästä tuoteturvallisuudesta sinällään sisältää sen ajatuksen, että kaikki muu sitten gmo:n ulkopuolella on lähtökohtaisesti turvallista.

Täällä on tuotu luomu vahvasti esille, ja luomussa on erittäin hyviä periaatteita. Luomussa on erittäin hyvät säädökset ja hyvä valvonta, jolla kontrolloidaan sitä, millä tavalla tuote tuotetaan. Mutta itse 12 vuotta luomutuotteena olleena voin kyllä sillä tavalla kyseenalaistaa sitä, että lähtökohtaisesti siihen liittyy myöskin riskejä. Ne ovat erilaisia riskejä, jotka sisältyvät tähän gmo-tuotantoon, mutta voin myöskin sanoa, että myöskin luomutuotteista voi löytyä ihan lakisääteisesti tai lakia noudattaen tiettyjä jäämiä gmo:sta, että aivan nollatoleranssia ei ole luomutuotteillekaan pystytty asettamaan, vaan totta kai kun käytetään esimerkiksi samoja rehulinjoja näissä rehuvalmisteissa, jotka tuottavat rehuja sekä tavanomaiseen että luomutuotantoon, niin tällainen tietty sekottumisen mahdollisuus on olemassa. Muistaakseni se raja-arvo on 0,9 prosenttia, (Ed. Pulliainen: 0,9!) että varsin alhaisesta raja-arvosta puhutaan.

Mutta tähän merkintään sisältyy todellakin se, että tämä on tällainen eettinen arvokysymys, arvovalintakysymys. Juuri tämän vuoksi minusta on perusteltua, että kuluttajalla on oikeus tehdä se valinta ja tietää, mistä on kysymys, mitä hän on ostamassa, mitä hän on syömässä. Tämän vuoksi minä kannatan tämän merkinnän toteuttamista.

Tässä on jo ministeri tuonut esille, että kenties tämä nyt nykyisen EU-lainsäädännön puitteissa joudutaan toteuttamaan tämmöisen vapaaehtoisen sopimusmenettelyn kautta. Minusta selkeintä olisi kuitenkin, että pystyisimme vaikuttamaan myöskin tuohon EU-lainsäädäntöön ja tämä toteutettaisiin koko EU:n puitteissa, koska muuten tässä saattaa olla myöskin lähtökohtaisesti tämmöinen tietty heikkous tai heikompi asema suomalaiselle elintarviketeollisuudelle, varsinkin jos näihin kysymyksiin sisältyy edelleenkin sellaista mystiikkaa niin kuin monasti näihin keskusteluihin valitettavasti jää.

Toinen varapuhemies: Ja nyt juhlien kunniaksi toinen 60 sekunnin vastauspuheenvuoro ministeri Pekkariselle!

Kauppa- ja teollisuusministeri Mauri Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korkeasta iästä johtuen ei muista kaikkia kysymyksiä.

Ed. Kauppila kysyi, miksei kauppaketjuilta vaadita jnp. Pääsyy on se, että se tieteellinen perusta jolleka tämä asetus nojaa, ei näe, että on mitään vaaraa, ja kun se ei sitä näe, niin se ei sitten tätä velvoittavuutta ole asettanut.

Mitä tulee vapaaehtoisin järjestelmiin, vielä kannattaa ehkä tässä se sanoa saman tien, että yhdessä EU:n jäsenmaassa ei ole koko maan kattavaa vapaaehtoistakaan järjestelmää. Jos me saamme tämän työn tuloksena, mikä meillä on vireillä, meille uskottavan, luotettavan, vapaaehtoisen järjestelmän, niin se on ensimmäinen EU:n alueella. Eräissä maissa EU:ssa on yksittäiset suuret maanlaajuiset kauppaketjut rakentaneet oman kauppaketjukohtaisen vapaaehtoisen merkinnän, jota sitten näiden kauppaketjujen kilpailijat kyllä omassa maassa kovasti rokottavat ja asettavat kyseenalaiseksi sen, että onkohan noin, kuin nyt teillä tuo väite kuuluu.

Merja Kyllönen /vas: Arvoisa puhemies! Jokaisella maamme kansalaisella, kuluttajalla, on oikeus tietää, mitä suuhunsa laittaa ja siksi pakkausmerkinnöissä on ehdottomasti näyttävä, onko tuotantoketjussa eläinten ruokintaan käytetty geenimuunneltua rehua. Geenitekniikka kaikkine osa-alueineen ei ole mikään yksioikoinen tieteen osanen, joka valjastetaan vailla kunnollista vastuunottoa markkinatalouden ratsuhevoseksi. Kasvien geenimuuntelun pitkäaikaisvaikutuksia kansalaisten terveyteen ei todellisuudessa taida tietää meistä kukaan. Onko meistä todellakin oikeudenmukaista käyttää kansalaisiamme testialueena, koeputkena? Mielestäni ei.

Tuen täysillä ed. Kalmarin tekemää lakialoitetta, enkä usko, etteikö meillä missään asiassa olisi kansallisia toimintamahdollisuuksia. Vai onko todellakin näin, että meidät on hiljaa harmonisoitu, harmonisoitu kansakuntana kuoliaaksi, varsinkin maatalouteen ja elintarviketuotantoon liittyvissä asioissa.

Kari Rajamäki /sd: Puhemies! Jo kesällä käydyssä keskustelussa meidän sosialidemokraattien taholta on esitetty hyvin pitkälti ed. Kalmarin aloitteen kaltaisia näkökohtia siitä, että kuluttajien luottamus on turvattava kotimaiseen elintarviketuotantoon ja maataloustuotantoon, ja pitää edellyttää todella tietoa käytetyistä muun muassa geenimuunnelluista raaka-aineista. Itse asiassa tätä samaa varovaisuus- ja elintarvikkeiden puhtauslinjaa eduskunta korosti erittäin voimakkaasti EU-jäsenyöneuvotteluvaatimuksia asettaessaan. Ed. Pulliainen kanssa muistamme muun muassa kadmiumvapaan lannoitteen ja eräitä muita hyvin selkeitä reunaehtoja, joita asetimme.

Minusta on erittäin tärkeätä juuri, että EU:n yhteisen politiikan arvioinnissa ja linjaamisessa muistetaan myös nämä kysymykset. Tämä koskee myöskin geenimuunnellun teollisuuskäyttöön tarkoitetun perunatärkkelyksen välttämistä elintarviketekäytössä, myöskin antibiootti- ja lääkintäpuolen asioiden vahvaa hallintaa. Itse asiassa Suomen vahvuus on todella puhtaat erikois- ja terveysvaikutteiset elintarvikkeet.

Ed. Kalmarin aloite on tärkeä siinä, että se tuo esille ja korostaa oikealla tavalla tätä maatalouden selviytymisstrategiaa siinä, että meillä ei kerta kaikkiaan ole varaa heikentää kansalaisten luottamusta kotimaiseen maataloustuotantoon ja elintarviketuotantoon. Minusta tämän varmistamiseksi on maataloudessa tehtävä johtopäätöksiä. Myöskin maatalouden etujärjestön MTK:n on tästä lähtökohdasta toivon mukaan linjattava asioita, ja että hallitus omalta osaltaan on luomassa luotettavaa kansallista järjestelmää tähän asiaan.

Pentti Tiusanen /vas: Arvoisa puhemies! Todella lääketiede käyttää geenitekniologiaa ja ihmislääketieteessä geenihoidot ovat tulossa yhä enemmän käyttöön. Tietysti geenitutkimus löytää geenivirheitä, jotka aiheuttavat erilaisia sairauksia, ja näitä geenivirheitä pystytään hoitamaan ihmisissä ja se on ihan oma lukunsa. Niin sanotun humaani- eli ihmisinsuliinin valmistamisessa on käytetty geenitekniologiaa. Monien lääkkeiden valmistuksessa tietysti käytetään myös geenitekniologiaa. Mutta sehän on aivan eri asia sinänsä kuin tämä ravinnontuotannossa esimerkiksi käytettävä lajilta toiselle tapahtuva geenisiirto, kuten tämän geenisoijan kohdalla tai näiden lukuisten muiden esimerkkien, geenimaissin jne. kohdalla tapahtuu, ja sen päämäärä ja tarkoituserä on toinen ja lopputuote on lääketieteen puolella aivan muuta kuin joku ravintotuote, jota käytetään päivittäin.

Ja vielä, jos ajattelemme dna-pankkia, mikä voi olla vaikkapa sademetsä, niin siellähän nimenomaan on mahdollisuudet käyttää hyödyllisellä tavalla planeetalla olevaa geenimäärää ja dna-määrää erilaisten vaikkapa lääkkeiden valmistukseen. Siinä ei tarvita mitään geenisiirtoja, vaan siinä on olemassa olevia, dna:ssa sisällä olevia ominaisuuksia geeneissä, jotka pystyvät tuottamaan valkuaisaineita, jotka sitten käyvät vaikka lääkkeeksi.

Erkki Pulliainen /vihr: Arvoisa puhemies! Kun yrittää lonkalta paukutella, niin jää aina vähän olennaista ulkopuolelle, ja nyt se osoittautui ihan kohtalokkaaksi siinä, että olisi pitänyt muistuttaa edustajavereita siitä, että reheläki on eduskunnan käsittelyssä parhaillaan ja siellä käsitellään rehujen gmo-merkinnät hyvin selvästi, niin kuin ne ovat voimassa olevassa lainsäädännössä, joten tämä asia on kunnossa. Se olisi pitänyt ehdottomasti puheenvuorossani

tuoda esille, mutta niinpähän se unohtui, kun en edes katsonut eteeni, vaan tuijottelin ed. Kalmaria ja muita silmiin tässä puheeni aikana.

Toinen asia, johon haluan kiinnittää huomiota, on se, että niin ikään olisi pitänyt todeta se, että geenimuunneltuja organismeja käytetään välillisesti hyvin monissa eri tuotannoissa, juuri niin kuin ed. Tiusanen äsken totesi, lääketeiden tuotannossa, myöskin entsyymien tuotannossa, niin että kuitenkin ne eivät siinä lopputuotteessa näy, elikkä kysymys on vain välineestä siinä prosessin välivaiheessa, ja tämä on hallinnassa, koska sehän on suljetussa tilassa tapahtuvaa tuotantoa. Nimenomaan kun meillä yliopistossa tätä asiaa luennoissa käsitellään, niin silloin puhutaan aina siitä, mikä on suljetussa ja mikä on avoimessa kulttuurissa. Tietysti täälläkin pitäisi muistaa se, mikä on oma ammatillinen tausta, mutta ei näköjään oikein tahdo pärjätä enää. On kai sama vaikeus kuin ministeri Pekkarisella täällä.

Sitten jos poimii tästä ne jujut, minkä takia tämä vapaaehtoinen merkintä on tieteellisesti - verraten siihen, mitä ministeri Pekkarinen äsken sanoi - kuitenkin perusteltavissa tällaisessa julkisessa debatissa, niin on kaksi asiaa. Ensinnäkin on tämä proteiinien hajoamisasia, elikkä jos siis proteiini ei hajoa, niin se on siinä seuraavassa ketjuvaiheessa, ja toinen on silloin, kun on kysymys myrkyistä, bt-toksiineista, bacillus turingiensiksen geneeistä ja niitten myrkkyyvaikutuksista, niin se myrkkyy rikastuu ketjuissa ja ihminen on sen ketjun päässä, elikkä siis tämän laatuiset yksityiskohdat ovat niitä minun ymmärtääkseni, joissa tieteellisessä keskustelussa sitten jollakin tavalla näitten kaupan ketjujen kanssa pärjää.

Lauri Kähkönen /sd: Arvoisa puhemies! Puhujalla ei ole ollut mahdollisuutta seurata tätä keskustelua kokonaisuudessaan, mutta tämä aloite herättää tietyllä tavalla allekirjoittaneessa ristiriitaisia tunteita. Toivoisin, että tässä asiassa voitaisiin edetä vapaaehtoisuuden pohjalta. Nimittäin mieleeni tulee tietyllä tavalla antidoping-toiminta, eli jos ja kun nämä merkinnät tulisivat pakollisiksi - tietenkin meille kaikille olisi hyvä, että me tietäisimme, mitä me syömmme - niin käsittäkseni se johtaisi sitten tällaisiin kontrollointeihin, testeihin. Mitkä elintarviketeollisuuden velvollisuudet ovat näitä testejä tehdä ja voidaanko tätä kontrolloida? Myönnän, että tässä olen heikolla jäällä, mutta voidaanko se tehdä ja mitä se maksaa, eli tosiaan, mitkä heijastukset sitten ovat kaiken kaikkiaan tällä kustannuspuolella?

Mutta joka tapauksessa väitän, että niillä, jotka tämän vapaaehtoisesti ottavat käyttöön, on se myös tietty kilpailuvaltti ja markkinointivaltti.

Matti Kauppila /vas: Arvoisa puhemies! Ydinkysymys on siinä, miten meillä kotimainen maataloustuotanto elikkä karjatuotanto, maitojutut, nämä säilyvät täällä, koska uhkanahan on se, että meille raaka-ainetta tuodaan, liharaaka-ainetta nimenomaan, Virossa, Liettuasta, Brasiliasta, Latviasta ym. maista. En olisi ollenkaan varma, että näitten ketju on aukoton, jolloin meillä on ainakin syytä epäillä, että jos ei ole kotimainen raaka-aine, niin silloin on riskit, että me tähän ketjuun tulemme. Minä uskon sen, että Suomessa on puhdas tilanne tässä, mutta on niin monta riskitekijää olemassa.

Anne Kalmari /kesk: Arvoisa puhemies! Kiitän siitä hyvästä keskustelusta, mitä tänään täällä on käyty. Toivoisin kuitenkin, että tämä keskustelu otetaan vakavasti, kun sitä merkintää pohditaan. Ei pidä nostaa käsiä pystyyn, sillä todellakaan asetuksen jakson 2 soveltamisala artiklassa 12 ei sisällä rehuja, mistä johtuen voidaan koettaa saada tätä notifioitua EU:ssa. Elikkä katsoisin, että ei pidä nostaa käsiä pystyyn. On meillä muitakin poikkeuksia elintarvikemerkinnoissä, muun muassa ksylitol-poikkeus, joskin lunta tupaan on tullut esimerkiksi suolamerkinnoissä. Eli jos katsomme tämän asian yhteisesti tärkeäksi, on syytä painaa päälle niin, että ei automaattisesti nosteta käsiä pystyyn.

Keskustelu päättyi.

Gm-elintarvike- ja -rehuasetuksen 12 artikla, johon Kalmari edellä viittaa, koskee elintarvikkeiden gm-merkintöjä. Teksti on seuraava:

2 jakso

Merkitseminen

12 artikla

Soveltamisala

1. Tätä jaksoa sovelletaan elintarvikkeisiin, jotka on määrä toimittaa sellaisinaan lopulliselle kuluttajalle tai suurkeittiöille yhteisön alueella ja jotka

a) sisältävät muuntogeenisiä organismeja tai koostuvat niistä;
tai

b) on valmistettu muuntogeenisistä organismeista valmistetuista ainesosista tai sisältävät tällaisia ainesosia.

2. Tätä jaksoa ei sovelleta elintarvikkeisiin, jotka sisältävät muuntogeenisiä organismeja sisältäviä tai niistä koostuvia tai niistä valmistettuja aineksia sellaisessa suhteessa, joka on enintään 0,9 prosenttia elintarvikkeen

kustakin ainesosasta tai elintarvikkeesta, jos se koostuu vain yhdestä ainesosasta, edellyttäen, että aineiden esiintyminen on satunnaista tai teknisesti mahdotonta välttää.

3. Osoitetaan, että kyseisten aineiden esiintyminen on satunnaista tai teknisesti mahdotonta välttää, toimijoiden on pystyttävä toimittamaan toimivaltaisia viranomaisia tyydyttävät todisteet siitä, että ne ovat toteuttaneet asianmukaiset toimenpiteet tällaisten aineiden esiintymisen välttämiseksi.

4. Asianmukaisia alempia kynnysarvoja voidaan vahvistaa 35 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn [JT: komiteamenettely] mukaisesti erityisesti muuntogeenisiä organismeja sisältävien tai niistä koostuvien elintarvikkeiden osalta tai tieteen ja tekniikan kehityksen huomioon ottamiseksi.